

АЛИҚУЛОВА М.М.

ИННОВАЦИОН ПЕДАГОГИКА

УСЛУБИЙ ҚЎЛЛАНМА

ТОШКЕНТ - 2012

Алиқулова М.М.

Ушбу услубий қўлланма талабаларни ўқитиш жараёнида тренинглар, очик мунозаралар, якка, жуфтликда, кичик гуруҳлар ва жамоада ишлашни ташкил қилишда янги педагогик технологиялардан самарали фойдаланиш масалаларига бағишланган тавсиялар ва педагогик маслаҳатларни ўз ичига олган.

Услубий қўлланмада баён қилинган янги педагогик технологиялардан фойдаланган ҳолда ўтказиладиган машғулот жараёнида ҳар бир профессор-ўқитувчи ўзи ўқитаётган фани ва предметининг мазмуни, мақсади шунингдек, шароити, талабаларнинг имконияти ва эҳтиёжларидан келиб чиққан ҳолда ижодий ўзгартириши ёки ўқитиш жараёнида фойдаланган янги педагогик технологиялар асосида ўзининг муаллифлик услубий қўлланмасини яратиши ва уларни дарс жараёнида қўллашни тавсия қилиши мумкин.

Мазкур услубий қўлланма олий таълим муассасаларида педагогика ва психология мутахассислиги бўйича таълим олаётган бакалаврлар, магистирлар, тадқиқотчиларга мўлжалланган.

Тақризчилар:

Н.Ҳ.ҲАКИМОВ,
фалсафа фанлари доктори, профессор

Ш.Қ.МАРДОНОВ,
педагогика фанлари доктори, профессор

Услубий қўлланма Жиззах давлат педагогика институти Илмий Кенгашида муҳокама қилинган ва чоп этишга тавсия этилган. 31 декабрь 2011 йил №_____ сонли баённома.

ISBN _____

© Иқтисодиёт унверситети
“ТДИУ” нашриёти, 2012

Кириш

Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқий демократик давлат ва фуқаролик жамиятини қуриш йўлидан бораётган бир пайтда педагогик олий таълим соҳасида амалга оширилаётган ислохотларнинг бош мақсади ҳар томонлама етук, ислохотларда фаол иштирок этадиган баркамол инсонни тарбиялаш, юқори малакали педагог мутахассисларни тайёрлашдан иборатдир.

Мамлакатимиз ривожланишининг, модернизациялашувининг муҳим шарти замонавий иқтисодиёт, фан, маданият, техника, технология ривожланишида педагогик кадрлар тайёрлашнинг такомиллашган тизимини амал қилишига эришишдир.

Олий таълимнинг бугунги асосий вазифаларидан бири талабаларни кун сайин мураккаблашиб бораётган ахборот - таълим муҳити шароитида мустақил равишда фаолият кўрсата олишга, ахборот оқимидан оқилона фойдаланишга ўргатишдан иборатдир. Бунинг учун уларга узлуксиз равишда мустақил ишлаш имконияти ва шароитини яратиш зарур.

Педагогик олий таълимнинг самарадорлигини ошириш ва талабаларнинг ўз ихтисосликлари бўйича билимларни тўла эгаллашларига эришиш, шахснинг диққат марказида бўлишини ва ёшларнинг танлаган мутахассисликларига монанд, мустақил, чуқур билим олишларини таъминлаш учун олий таълим муассасаларига юқори малакали ва ўз соҳасидаги зарур билимларни мустаҳкам эгаллашдан ташқари, замонавий педагогик технологияларни ва интерфаол усулларни биладиган, улардан ўқув ва тарбиявий машғулотларни ташкил этишда самарали фойдалана оладиган профессор-ўқитувчилар керак. Бунинг учун педагогика-психология йўналишида таълим олаётган бўлажак ўқитувчиларни инновацион педагогик технологиялар ва интерфаол усуллар билан қуроллантириш ҳамда билимларини бойитиб бориш лозим.

Талабалар ўз мутахассисликлари бўйича эгаллаган билимлари қаторида педагогик ва психологик билимларни ҳамда технологик ёндашув асосидаги

ўқитиш услубиётларини ҳам эгаллаган бўлишлари зарур. Ана шуларни эътиборга олган ҳолда, уларнинг инновацион педагогика соҳасидаги билимларини оширишда қуйидаги масалалар муҳим деб белгиланади:

- ўқитиш жараёнининг самарадорлигини таъминловчи педагогик малакаларни шакллантириш;
- ўқитувчи фаолиятининг методологик асоси сифатида педагогик билимлар тизимини эгаллаш;
- ўқитувчиларнинг касбий фаолиятлари давомида фойдаланиладиган услубий тизимига хос бўлган педагогик технологияларни ўзлаштириш.

“Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”ни амалга ошириш, узлуксиз таълим тизимининг тузилмаси ва мазмунини замонавий фан ютуқлари ва педагогик тажрибага таянган ҳолда туб ислохотлар ўтказилишини кўзда тутати. Бунинг учун, аввало, олий таълим тизими муассасаларида таълим жараёнини илғор, илмий-услубий жиҳатдан асосланган янги замонавий услубий қўлланмалар билан таъминлаш лозим. Талабаларга таълим-тарбия беришнинг мақсади, вазифалари, мазмуни, таълимда фан-техниканинг илғор технология ютуқларидан унумли фойдаланиш, уларни дарс жараёнига сингдириш бугунги олий таълим тизими олдида турган долзарб муаммолардан бири ҳисобланади.

Юқори малакали педагогик кадрлар тайёрлаш соҳасидаги давлат сиёсати узлуксиз таълим тизими орқали шахснинг ҳар тамонлама баркамол бўлиб етишишини кўзда тутати. Шахс эса узлуксиз таълим шароитида кадрлар тайёрланишида таълим хизматларининг истеъмолчиси, педагоглар тайёрлаш жараёнининг иштирокчиси сифатида намоён бўлади.

Шахс, таълим хизматларининг ишлаб чиқарувчиси сифатида билим ва тажрибани талабага тушунтиришда, моддий ишлаб чиқариш муҳити шароитида, шунингдек, фан, маданият ва хизматлар кўрсатиш соҳаларида ҳам фаол иштирок этади. Шу сабабли, таълимнинг белгиланган вазифаларидан бири талабаларни юқори савияда ўқитишни таъминлаш ва малакали кадрларни замонавий таълим дастурлари асосида ўқитишдан иборат. Таълим муассасаси ўсиб келаётган шахсни ўқитиш жараёнида уларга бўлажак мутахассисликлари

бўйича таълим олиш шароитларини яратади. Талабаларнинг педагогик ва психологик билимга бўлган эҳтиёжлари ва қобилиятларини шакллантириш ҳамда ривожлантиришнинг бош мақсадга йўналтирилган бўлиши профессор ўқитувчи фаолиятининг маъсулиятини оширади. Олий таълим муассасаси ўқитувчисининг малакаси махсус ва педагогик фанларни ўрганиш натижасида вужудга келадиган икки қиррага эга бўлиши лозим ва доимо: “Нима учун ўқитиш керак?”, “Қандай ўқитиш керак?” деган саволларга жавоб излаши, топиши, шунингдек, таълим-тарбия хусусиятлари эътиборга олинган махсус билимларга асосланган бўлиши лозим.

“Инновацион педагогика” курсининг дастури ва ушбу фан машғулотида фойдаланиланиш кўзда тутилган педагогик услубий тавсияларнинг мазмуни ва дарс жараёнида қўлланилиши, педагогик йўналишдаги олий таълим муассасаларида, педагогик ва психология мутахассислиги бўйича таълим олаётган талабаларга мўлжалланган замонавий педагогик технологиялар асосида ташкил этиладиган интерфаол дарсларни ўтишда ижодий фойдаланиш мумкин бўлган тақдимот материаллари келтирилган